

Ειρήνη Ανδρουλάκη

Η φωτογραφική περιήγηση των γερμανικών μονάδων προπαγάνδας στην κατεχόμενη Κρήτη: το φωτογραφικό αρχείο του Ιδρύματος Επικοινωνίας και Οπτικοακουστικής Παραγωγής του Υπουργείου Άμυνας της Γαλλίας (ECPAD)

ABSTRACT

During the Second World War, Goebbels' Ministry of Propaganda becomes a real production plant of still images and animated pictures, used for the purposes of propaganda in Germany as well as in the occupied countries. The propaganda units (Propaganda Kompanien or PK) consist of audiovisual and photography professionals who cover the missions of the three German armies and Waffen-SS in all the theatres of operations. In 1945, a significant part of their production was seized by the American army close to Wiesbaden in Germany and distributed among the Allies. Since then, the French Établissement de Communication et de Production Audiovisuelle de la Défense (ECPAD) has preserved a part of this production, approximately 353,632 photographs and 1,128 movie titles. This paper presents the German propaganda photographic reports from Crete following the Battle of Crete (Operation Mercury, 20 May 1941-1 June 1941). In total, 140 reports have been identified so far as being shot in Crete, partly or approximately documented due to the lack of supplementary elements. This publication attempts to make these historical sources known to institutions (museums, archive centers) and researchers in order to highlight the value of the historical audiovisual and photographic sources referring to Crete that can be found abroad.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, Μάχη της Κρήτης, επιχείρηση Ερμής, Γερμανική προπαγάνδα, φωτογραφικό αρχείο, ECPAD, μονάδες προπαγάνδας, Κρήτη, Γερμανική κατοχή, αρχειακή πηγή

ΟΙ ΜΟΝΑΔΕΣ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΣ

Η εμπειρία του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου έδειξε πως η φωτογραφία μπορεί να αποτελέσει το σημαντικότερο ψυχολογικό όπλο που μπορεί να χρησιμοποιήσει ένας στρατός. Έτσι στη διάρκεια του 20ού αιώνα, η φωτογραφία θεωρείται ως το πιο αποτελεσματικό μέσο για τη μετάδοση σε παγκόσμια κλίμακα από τα ΜΜΕ των ιστορικών γεγονότων, των πολέμων, των συγκρούσεων και των μετακινήσεων των πληθυσμών, αλλά κυρίως για τη διεξαγωγή της προπαγάνδας. Η ισχύς των εικόνων έπαιξε –και εξακολουθεί να παίζει– έναν ολοένα και πιο σημαντικό ρόλο για τη διαμόρφωση της κοινής γνώμης, για την κινητοποίηση και χειραγώγηση των μαζών, αλλά και για την εμπύχωση των στρατιωτών.

Ειδικότερα κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, η προπαγάνδα μέσω των πολεμικών επίκαιρων, του ραδιοφώνου και του γραπτού Τύπου ήταν από τα κρισιμότερα

ζητούμενα για τη νικηφόρα διεξαγωγή του πολέμου. Χρησιμοποιήθηκε για να ενσταλάξει τη ναζιστική ιδεολογία στη Γερμανία αλλά και στο εσωτερικό των κατεχόμενων χωρών. Η θεωρία της ανωτερότητας της Άριας φυλής και του Γ' Ράιχ μεταφέρθηκε μέσω του εικονογραφημένου Τύπου και των πολεμικών επίκαιρων στον λαό και τους Γερμανούς στρατιώτες καλλιεργώντας το πνεύμα τους και ενδυναμώνοντας το πατριωτικό τους ιδεώδες ώστε να αποκτηθεί η επιθυμητή συναίνεση για τη συνέχιση του πολέμου. Οι μονάδες προπαγάνδας του στρατού της Βέρμαχτ αποτέλεσαν το αποκλειστικό επίσημο όργανο προπαγάνδας του Γ' Ράιχ.

Το 1933 το Υπουργείο Πληροφορίας και Προπαγάνδας διηύθυνε ο Γιόζεφ Γκαίμπελς, πιστός συνεργάτης του Χίτλερ, ο οποίος απαγόρευσε κάθε εισαγωγή πολιτιστικών προϊόντων στη Γερμανία από το εξωτερικό. Τα μέσα πληροφόρησης, η καλλιτεχνική έκφραση και οι βιβλιοθήκες βρίσκονταν υπό τον έλεγχό του (Burgelin Henri 2011, 76). Πεπεισμένος για την ισχύ της πληροφορίας και των εικόνων, ξεκίνησε την ίδια περίοδο την προσπάθεια δημιουργίας στρατιωτικών μονάδων, οι οποίες θα μπορούσαν να αναλάβουν την προπαγάνδα ενός κράτους εν καιρώ πολέμου. Χρονοβόρες διαπραγματεύσεις έλαβαν χώρα μεταξύ του Υπουργείου και του στρατού της Βέρμαχτ για τον συντονισμό αυτών των μονάδων, οι οποίες διήρκεσαν έως το 1938, όταν ορίστηκαν με συμφωνία οι ευθύνες της κάθε πλευράς. Το Υπουργείο Προπαγάνδας ανέλαβε την παραγωγή της προπαγάνδας, ενώ η Βέρμαχτ επικεντρώθηκε στις στρατιωτικές της αρμοδιότητες, διατηρώντας όμως συνεχή συνεργασία με τις μονάδες προπαγάνδας (Uziel 2008, 87).

Τα μέλη των μονάδων στρατολογήθηκαν μαζικά για να στελεχώσουν τις μονάδες προπαγάνδας με κριτήριο αρχικά τον επαγγελματισμό τους και την πολιτική τους πεποίθηση. Επιλέχθηκαν κυρίως ρεπόρτερ, επαγγελματίες του κινηματογράφου (οπερατέρ), της φωτογραφίας και του ραδιοφώνου, ενώ κατά τη διάρκεια των περιόδων με τις μεγαλύτερες ανθρώπινες απώλειες επιλέγονταν και ερασιτέχνες. Για να γίνει κάποιος μέλος μίας τέτοιας στρατιωτικής μονάδας έπρεπε να περάσει από θεωρητική, αλλά και πρακτική, εκπαίδευση έξι εβδομάδων ώστε να αποκτήσει ολοκληρωμένες γνώσεις γύρω από τη χρήση του καταγραφικού εξοπλισμού και να προετοιμαστεί για τις ακραίες δραστηριότητες των μονάδων στο μέτωπο. Τα μέλη των μονάδων προπαγάνδας όφειλαν να θυμούνται πως ήταν πρώτα στρατιώτες και στη συνέχεια οπερατέρ ή φωτογράφοι, ενώ όπλο τους στον πόλεμο έπρεπε να αποτελεί η φωτογραφική τους μηχανή.

Οι κυριότερες αποστολές των μονάδων ήταν να επηρεάζουν τους πληθυσμούς (είτε επρόκειτο για τον γερμανικό λαό είτε για τις εγχώριες κατεχόμενες κοινότητες), τον στρατό του εχθρού και τους αιχμαλώτους πολέμου (Uziel Daniel 2008, 79-80.). Είχαν υποχρέωση μέσα από την παραγωγή των εικόνων και τη συγγραφή άρθρων να δείχνουν τον ενθουσιασμό των στρατιωτών στο μέτωπο με σκοπό να εμψυχώσουν τους πολίτες της Γερμανίας. Το προπαγανδιστικό υλικό στέλνεται από το μέτωπο με αεροπλάνο μέσα σε περίπου εννέα ημέρες στο Υπουργείο Προπαγάνδας στο Βερολίνο και κατόπιν λογοκριτικού ελέγχου από ειδική επιτροπή διανεμόταν στα ειδησεογραφικά πρακτορεία και τις εφημερίδες. Το Υπουργείο Προπαγάνδας παρείχε στους φωτογράφους τον απαραίτητο καταγραφικό εξοπλισμό, όμως δεν ήταν λίγοι οι ρεπόρτερ και φωτογράφοι που είχαν μαζί τους μία επιπλέον φωτογραφική μηχανή για προσωπική χρήση.

Η οργάνωση των μονάδων προπαγάνδας αποτέλεσε πεδίο διαμάχης ανάμεσα στο Υπουργείο Προπαγάνδας και στον στρατό της Βέρμαχτ και υπέστη πολλές αλλαγές κατά τη διάρκεια του πολέμου. Η συνεχής παρουσία και δράση των μονάδων προπαγάνδας στο μέτωπο είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία μίας τεράστιας παραγωγής οπτικοακουστικού και εικονογραφικού υλικού (περίπου 30 ώρες κινηματογραφικού φιλμ έφταναν στο Βερολίνο κάθε εβδομάδα), μέρος του οποίου διασώζεται σήμερα στην Αμερική και στην Ευρώπη. Μέσα από την έρευνα προκύπτει η ιστορική αξία του έργου αυτών των μονάδων που κατέγραψαν τη μνήμη του πολέμου από την πλευρά του Γ' Ράιχ.

Η ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

Περίπου 320 οπερατέρ και 1407 φωτογράφοι κατά τη διάρκεια του πολέμου παρήγαγαν χιλιάδες ώρες κινηματογραφικού φιλμ και εκατομμύρια φωτογραφίες. Στα τέλη Απριλίου 1945, κατά τη διάρκεια μίας επιχείρησης μεταφοράς αυτού του υλικού, ένα από τα φορτηγά που είχαν λάβει μέρος σε αυτήν παγιδεύτηκε από τον αμερικανικό στρατό στο Βίζμπαντεν, καθώς μετακινείται προς τα δυτικά σύνορα της Γερμανίας. Μέσα σε αυτό το φορτηγό υπήρχαν περίπου 1.000.000 φωτογραφίες και φιλμ, τα οποία μοιράστηκαν στους νικητές (Uziel Daniel 2008, 245). Η Γαλλία απέκτησε τότε την κυριότητα ενός μεγάλου μέρους αυτής της παραγωγής που φυλάσσεται στο Ίδρυμα Επικοινωνίας και Οπτικοακουστικής Παραγωγής του Υπουργείου Άμυνας (ECPAD): περίπου 353.632 φωτογραφικά στιγμιότυπα και 1.128 τίτλους ταινιών (ντοκιμαντέρ και πολιτικών επίκαιρων) που καλύπτουν την περίοδο 1927-1945 (πλακέτα παρουσίασης του αρχείου).

Το ECPAD αποτελεί το μεγαλύτερο κέντρο οπτικοακουστικών αρχείων σχετικών με τον πόλεμο και με τις ανά τον κόσμο στρατιωτικές επιχειρήσεις της Γαλλίας. Εγκατεστημένο από το 1946 στο φρούριο Ιβρύ (Fort d'Ivry), ένα από τα 16 φρούρια που προστάτευαν το Παρίσι κατά τον 19ο αιώνα έχει ως κύρια αρμοδιότητα την παραγωγή του οπτικοακουστικού υλικού του γαλλικού στρατού. Επιπλέον λειτουργεί ως κέντρο συντήρησης και αξιοποίησης ιστορικών οπτικοακουστικών και φωτογραφικών στρατιωτικών συλλογών. Ανάμεσα σε αυτές εξέχοντα ρόλο κατέχει η γερμανική συλλογή των μονάδων προπαγάνδας του Γ' Ράιχ.

Η μεγαλύτερη διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στη γερμανική συλλογή και στις υπόλοιπες συλλογές του Ιδρύματος συνίσταται στην έλλειψη οποιασδήποτε συμπληρωματικής τεκμηρίωσης των εικόνων. Οι φωτογραφίες, καθώς και τα επίκαιρα που βρέθηκαν στο φορτηγό, δεν συνοδεύονταν από καμία λεζάντα προέλευσης παρόλο που οι ρεπόρτερ της Βέρμαχτ συνέτασσαν συστηματικά (ο καθένας με το προσωπικό του ύφος) περιγραφικές αναφορές (ημερομηνία, τόπος, θέμα, εξέχοντα πρόσωπα, στρατιωτικό εξοπλισμό) που συνόδευαν τα ρεπορτάζ. Όλα τα συμπληρωματικά αυτά έγγραφα είτε καταστράφηκαν είτε χάθηκαν είτε βρίσκονται σε άλλα Αρχεία της Αμερικής και της Ευρώπης.

Η φωτογραφική συλλογή του αρχείου είναι ταξινομημένη ανάλογα με τις διαφορετικές υπηρεσίες παραγωγής της Βέρμαχτ υπό τις αναφορές: DAT (στρατός ξηράς), DAM (ναυτικό), DAA (αεροπορία), DAK (Afrika Korps), FALLAOK (Τμήμα Αλεξιπτωτιστών της Υψηλής Διοίκησης του Στρατού), 11FLG (11ο αεροπορικό σώμα), LFT (αεροπορικός στόλος), LFT SO (νοτιοδυτικός

αεροπορικός στόλος), LW (Λουφτβάφε), KBZ (Τμήμα Πολεμικών Ρεπόρτερ). Στην περίπτωση που η μονάδα προπαγάνδας έχει ταυτοποιηθεί η ταξινόμηση έχει γίνει υπό την αναφορά PK, ακολουθούμενη από το νούμερο της μονάδας, όπως για παράδειγμα η PK 690.

Τα φωτογραφικά ρεπορτάζ αποτελούνται αποκλειστικά από ασπρόμαυρες αρνητικές εικόνες με υπόστρωμα νιτρικής κυτταρίνης, ενώ οι διαστάσεις τους είναι 24×36. Η τυπολογία της ευρετηρίασης των φωτογραφιών είναι η εξής: DAA + N° του ρεπορτάζ + γράμμα διαστάσεων (υποδηλώνεται με το γράμμα L παραπέμποντας στο φωτογραφικό φιλμ 24×36, που χρησιμοποιείτο στη φωτογραφική μηχανή Leica των Γερμανών ρεπόρτερ) + N° του φωτογραφικού στιγμιότυπου. Παράδειγμα: DAA 104 L05.

Τα αρνητικά διατηρούνται σε ειδικές κρεμαστές πλαστικές θήκες ουδέτερου PH και φυλάσσονται σε περιστρεφόμενα κλασέρ σε ελεγχόμενες θερμοκρασίες. Μόνο το 33,83% των φωτογραφιών έχει ψηφιοποιηθεί και είναι διαθέσιμο στο κοινό μέσω της βάσης δεδομένων του Ιδρύματος. Επιλεγμένα φωτογραφικά στιγμιότυπα από κάθε ρεπορτάζ έχουν εκτυπωθεί σε χαρτί και έχουν κολληθεί σε άλμπουμ. Είναι και αυτά διαθέσιμα στο κοινό και τους ερευνητές.

Η γερμανική φωτογραφική συλλογή αποτελεί πρόκληση για τους ερευνητές καθώς απαιτείται σχολαστική εργασία για την ταυτοποίηση των ρεπορτάζ. Τα βασικότερα προβλήματα προκύπτουν κατά την αναζήτηση έγκυρων πληροφοριών. Στα Bundesarchiv του Φράμπουργκ βρίσκεται μέρος του συμπληρωματικού έντυπου υλικού τεκμηρίωσης των ρεπορτάζ που σώζονται στο ECPAD. Πρόκειται για τα ημερολόγια των μονάδων και τις σημειώσεις των ρεπορτάζ που συνόδευαν κάθε φωτογραφικό ρεπορτάζ και συντάσσονταν από τους ρεπόρτερ των μονάδων προπαγάνδας. Στο πλαίσιο της συνεργασίας των Bundesarchiv και του ECPAD, ένας μεγάλος αριθμός ντοκουμέντων (προερχόμενα κυρίως από την 7η μονάδα προπαγάνδας της αεροπορίας) δόθηκε σε ψηφιοποιημένη μορφή στο Ίδρυμα με σκοπό την τεκμηρίωση της γερμανικής συλλογής. Με αυτό τον τρόπο, χάρις στις περισσότερες ή λιγότερες ανεπτυγμένες λεζάντες, μπόρεσαν να αποδοθούν οι πληροφορίες καταγωγής σε ορισμένα φωτογραφικά ρεπορτάζ, όπως η ημερομηνία, ο φωτογράφος, η μονάδα προπαγάνδας, ο τόπος, τα απεικονιζόμενα πρόσωπα και ο εξοπλισμός των επιχειρήσεων.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Ανάμεσα στα φωτογραφικά ρεπορτάζ που σώζονται στο ECPAD εντοπίζονται και αυτά από τις μονάδες προπαγάνδας που έδρασαν στην Κρήτη. Συνολικά προκύπτουν 140 φωτογραφικά ρεπορτάζ και το σύνολο των φωτογραφικών στιγμιότυπων ανέρχεται στα 3.602, ενώ οι ακραίες χρονολογίες κυμαίνονται από τον Μάιο του 1941 έως τον Σεπτέμβριο του 1943. Μόνο για τα 123 από τα 140 ρεπορτάζ έχει αποδοθεί χρονολογία, ορισμένες φορές ακριβής, στις περισσότερες όμως περιπτώσεις κατά προσέγγιση.

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ECPAD	ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ
Lw Eins Komp	2
LFT SO	12

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ECPAD	ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ
DAA	89
DAT	31
DAM	3
DAK	3

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι φωτογράφοι-μέλη των μονάδων προπαγάνδας, οι οποίοι παρήγαγαν το 50% των φωτογραφικών ρεπορτάζ από την Κρήτη. Δεν υπάρχουν προς το παρόν στοιχεία ταυτοποίησης των φωτογράφων για τα υπόλοιπα ρεπορτάζ.

ΕΠΙΘΕΤΟ / ΟΝΟΜΑ	ΜΟΝΑΔΑ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΣ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗΣ
Bauer, Robert A.E.	Luftwaffenkommando Südost	Ηράκλειο, Ρέθυμνο, Χανιά, Άνω Αρχάνες
Brandt, Wilhelm	Luftwaffe K.B.K. 7	Ηράκλειο
Dick, Walter	PK 690	Σούδα, Χανιά
Doege, Siegfried	Luftwaffe K.B.K. 7	Μάλεμε
Gallian, Julius	Luftwaffe K.B.K. 7	Ηράκλειο
Gross, Hans	Luftwaffenkommando Südost	Άγνωστο
Grünwald, Ernst	Luftwaffe K.B.K. 8	Χανιά
Heber	PK 690	Μάλεμε, Σούδα
Jesse	PK 690	Άγνωστο
Jourez	Luftwaffe K.B.K.7	Άγνωστο
Kisselbach	PK 690	Σούδα, Μάλεμε
Krekaù	Άγνωστο	Ρέθυμνο
Kunstmann, Hans	Luftwaffe Einsatz Kompanie	Άγνωστο
Lempp, Hans Dr.	Luftwaffe K.B.K. 7	Μάλεμε
Liheer	Άγνωστο	Ηράκλειο
Luben, Walter O.	Άγνωστο	Μάλεμε
Müller-Söckl	Luftwaffe Z.b.V.	Λασίθι
Nagel, Günther	Luftwaffe Z.b.V.	Καστέλλι
Ottahal, Karl	Luftwaffenkommando Südost	Καστέλλι
Paust	Luftwaffe Z.b.V.	Καστέλλι
Philipps, Lothar	Luftwaffe K.B.K. 7	Σπήλια, Ηράκλειο
Rauchwetter, Gerhard	Luftwaffe K.B.K. 8	Σπήλια, Ηράκλειο
Scheerer, Theo	PK 690	Λασίθι, Σπιναλόγγα
Schlickum	PK 690	Άγνωστο
Schnitzer, Hans-Georg	Άγνωστο	Μάλεμε, Σούδα
Schürer	PK 690	Γόρτυνα, Άγνωστο

ΤΑΞΙΝΟΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΤΙΤΛΟΙ ΤΩΝ ΡΕΠΟΡΤΑΖ

DAA 1489	Un campement des troupes parachutistes allemandes en Crète.
DAA 1496	En Crète, une tournée d'inspection du champ de bataille du général Kurt Student.
DAA 1498	En Crète, près du terrain d'aviation d'Héraklion, la région de Karteros et des activités de la Luftwaffe après l'opération "Merkur". Le crash d'un Bristol Blenheim du 23 Squadron de la Royal Air Force.
DAT 1282	La baie de La Sude (Souda) en Crète et reconstitution des combats des parachutistes allemands sur l'île.
DAT 1283	Renconstitution du combat des parachutistes en Crète.
DAT 1284	En Crète, reconstitution des combats des troupes aéroportées allemandes et travaux de renflouage du croiseur britannique "York".
DAT 1285	En Crète, reconstitution des combats des parachutistes allemands et travaux de renflouage de navires britanniques.
DAT 1286	En Crète, reconstitution des combats des parachutistes allemands et travaux de renflouage de navires britanniques.
DAT 1287	Activités de l'aérodrome de Maleme (proche de la Canée) et visite du Generalfeldmarschall von List.
DAT 1291	Sur l'aérodrome de Malémé (Crète), des Gebirgsjäger (5. Gebirgsjäger. Division) posent pour le reporter.
DAT 1292	Théâtre aux armées en Grèce (ou Crète).
DAT 1293	Représentation théâtrale en Grèce (ou Crète).
DAT 1294	Ruines d'une ville portuaire de Grèce (ou Crète).
DAT 1295	Prise d'armes de la 5. Gebirgsjäger. Division en Crète (Rethymnon).
DAT 1296	Prise d'armes et remise de décorations de la 5. Gebirgsjäger. Division en Crète (Rethymnon).
DAT 1297	Vie quotidienne de chasseurs alpins de la 5. Gebirgsjäger. Division en Crète (Rethymnon).
DAT 1298	Visite du site de Gortyne (Crète) et un aérodrome crétois.
DAT 1299	Un terrain d'aviation crétois capturé par les troupes allemandes et instruction de chasseurs alpins (5. Gebirgsjäger. Division), tourisme à Gortyne.
DAT 1300	Tourisme en Crète de chasseurs alpins de la 5. Gebirgsjäger. Division.
DAT 1308	Visite du palais de Knossos en Crète et de ses fresques par des reporters photographiques allemands.
DAT 1325	Le Generalfeldmarschall von List inspecte les troupes allemandes en poste en Crète.
DAT 1326	Remise de décorations à des membres de la 690e compagnie de propagande en poste en Crète.
DAT 1328	En Crète, débarquement d'hommes et de matériel dans la baie de La Sude (Souda).
DAT 1329	En Crète, arrivée de troupes allemande dans la baie de La Sude (Souda).
DAT 1330	Convoi de la Kriegsmarine en direction de la baie de La Sude (Souda) en Crète.

DAT 1370	Le maréchal (Feldmarschall) von List visite les palais crétois en compagnie du général Ringel.
DAT 1371	A Agios Nikolaos, le maréchal (Feldmarschall) von List inspecte une unité italienne cantonnée à Agios Nikolaos (Crète) et visite du palais de Knossos, vol de retour de sur Athènes.
DAT 1372	Le maréchal von List inspecte une unité allemande cantonnée dans le secteur d'Héraklion.
LFT SO F2151	A Kastelli, une exposition d'objets réalisés par les soldats et un concert de musique militaire de la Luftwaffe.
LFT SO F2152	A Kastelli en Crète, une exposition d'objets au Soldatenheim et la musique militaire de la Luftwaffe.
LFT SO F2153	A Kastelli, en Crète, une exposition d'objets et musique militaire de la Luftwaffe et activités de l'escadrille de reconnaissance 2.(F)/123.
LFT SO F2154	Dressage de bergers allemands de la compagnie cinophile du terrain d'aviation de Kastelli.
DAA 3031	En Crète, les patients d'un hôpital militaire.
DAA 2947	Scène de la vie quotidienne en Crète et les membres d'une escadrille de sauvetage en mer.
DAA 2951	En Crète, remise de décorations et la vie quotidienne des troupes de la Luftwaffe.
DAA 2953	Clichés complémentaires pour illustrer le reportage "Personnels au sol" des reporters de guerre.
DAK 227	A Rethymnon (en Crète), les ruines du port et le terrain d'aviation, des tombes de parachutistes allemands et soldats anglais.
DAA 2967	En Crète, la vie quotidienne des membres d'une escadrille de sauvetage en mer (Seenotstaffel).
DAA 2502	A Maleme (Crète), l'inspection du général Alexander Löhr et des tombes de parachutistes allemands.
LFT SO F2229	En Crète, la construction d'une route dans la banlieue d'Héraklion et un exercice de bombardement de Junkers Ju-87 "Stuka" du Sturkampfgeschwader 2.
LFT SO F2231	En Crète, paysages et architecture à Rethymnon, Souda, Chania et le palais de Knossos.
LFT SO F2232	Une fête dans le village de Ano Archane et le général (Generalleutnant) Friedrich-Wilhelm Müller fête son anniversaire en compagnie de son état-major.
LFT SO F2236	Célébration de la 300e mission du lieutenant (Oberleutnant) Stute de la 4e escadrille de Transport de la Luftwaffe.
LFT SO F2240	En Crète, vendanges avec des paysans crétois et concours de tir à la carabine.
LFT SO F2241	En Crète, une reconnaissance aérienne contre la résistance locale et les vendanges.
LFT SO F2248	En Crète, cueillette des fleurs de cactus et une mission de Junkers Ju-87.
LFT SO F2697	En Crète, paysages et vie quotidienne de paysans locaux.
DAT 735	En Crète, une batterie antiaérienne, le vol d'un Arado Ar-196 et monument des parachutistes.
DAT 737	En Crète, la protection aérienne du terrain d'aviation de Maleme.

8 ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΙΒ' ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΡΗΤΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

DAA 1511	Funérailles de soldats de la Nouvelle-Zélande et une section des reporters du XI.Flieger-Korps.
DAA 1512	En Grèce, un repas est organisé en l'honneur des reporters de la section de propagande du XI.Flieger-Korps.
DAA 1505	En Crète, un camp de prisonniers grecques et des reporters de la section de propagande du XI.Flieger-Korps.
DAA 1506	En Crète, des portraits de villageois grecques et la visite d'inspection des généraux Löhr et Korten.
DAA 1507	Le général Kurt Student remet des décorations à des membres du service de santé aéroporté et inspecte un hôpital.
DAA 1513	En Crète, une messe a lieu dans un hôpital militaire néo-zélandais.
DAA 1500	Vol de transfert entre la Grèce et l'île de Crète et l'inspection des troupes aéroportées allemandes par le général Kurt Student.
DAA 1519	La Chanée (Hania) peu après sa prise par les troupes allemandes.
DAA 1522	A La Canée (en Crète), les hommes de la section de reporters de guerre aéroportée et les destructions causées par les combats dans la baie de La Sude (Souda).
DAA 1501	Camp de prisonniers britanniques et Néo-zélandais dans la région de La Canée.
DAA 1502	Sur le terrain d'aviation de Crète, à l'issue de l'opération "Merkur", une évacuation sanitaire vers l'Allemagne.
DAA 1503	Des prisonniers grecques et néo-zélandais et des reporters allemands de la section propagande parachutiste.
DAA 1508	A proximité du terrain de Malème, une remise de décorations à des troupes aéroportées allemandes par le général Alfred Schlemm.
DAA 1509	En Crète, au sein d'un hôpital militaire, l'appel des blessés.
DAA 1510	En Crète, les pensionnaires d'un hôpital militaire néo-zélandais sous le contrôle de l'armée de l'Air allemande.
DAA 1488	En Crète, la ville et le terrain d'aviation Rethymnon après les combats de l'opération "Merkur".
DAA 1493	Après la bataille pour la Crète, le camp de prisonniers britanniques à la plage Agia Marina à proximité de la Canée (Chania).
DAA 1517	En Crète, les monuments en l'honneur des troupes aéroportées tombées lors de l'opération "Merkur".
DAA 2482	A Kastelli, la célébration de la 2000e mission du 123e groupe de reconnaissance de l'armée de l'Air allemande (2./Fernaufklärungsgruppe 123).
DAA 2501	A Kastelli, la célébration de la 2000e mission du 123e groupe de reconnaissance de l'armée de l'Air allemande (2./Fernaufklärungsgruppe 123).
DAA 1518	En Crète, travaux du Génie allemand sur une route côtière à proximité de la baie de La Sude (Souda).
DAA 2515	Les activités du 3e groupe de bombardiers en piqué (Sturzkampfgeschwader) et du 122e groupe de reconnaissance (Aufklärungsgruppe.122).
DAA 2516	Départ de Grèce ou de Crète vers l'Afrique de reporters de la 6e compagnie de propagande de l'armée de l'Air (Luftwaffe Kriegsberichter Kompanie).

DAA 1993	A Derna, le 121e groupe de reconnaissance de l'armée de l'Air allemande (Aufklärungsgruppe 121, 1.(F)/121) et le débarquement de matériel dans le port d'Héraklion.
DAA 1992	En Crète, le chargement d'un cargo dans le port d'Héraklion et portrait du capitaine Hans Helbig.
DAM 1453	En Crète, chargement de matériels dans le port de la baie de La Sude (Souda).
DAA 1354	En Crète, un aérodrome a été bombardé, les restes de bombardiers Junkers Ju-88 et Ju-87.
DAA 1356	En Crète ou en Sicile, les obsèques d'un équipage de l'armée de l'Air allemande.
DAA 1520	A l'issue de la bataille de Crète (Opération "Mercur"), des portraits d'officiers parachutistes et la vie quotidiennes des parachutistes allemands sur l'île.
DAA 2504	Discours du général Otto Hoffmann von Waldau et le mariage d'un pilote du Lehrgeschwader I et d'une infirmière en présence de Joachim Helbig.
DAA 2492	Un vol de transfert en un terrain d'aviation de Crète et Athènes.
DAA 1984	A Héraklion, le maréchal Albert Kesselring en tournée d'inspection au poste de commandement du 10e corps aérien allemand (X.Flieger-Korps).
DAA 2475	En Crète, la ville de Rethymnon et le cimetière militaire allemand à Misiria.
DAT 738	En Crète, le cimetière militaire allemand de Maleme, une pièce de DCA de 3,8 cm Flak et des prisonniers.
DAK 239	En Crète, tombes allemandes dans le secteur de la Canée (Chania) et village crèteois dans le banlieue.
DAK 240	Sur une plage de Crète, des soldats allemands et italiens jouent de la musique et chantent.
DAA 2491	Séance de tir au fusil Mauser 98k et tournée d'inspection du général Otto Hoffmann von Waldau.
DAA 2505	A Héraklion, la cérémonie d'anniversaire du capitaine (Hauptmann) Joachim Helbig.
DAA 1985	A Héraklion (Crète) et Spilia, une réunion d'officiers germano-italiens.
DAA 1986	Activités des aviateurs de la Luftwaffe en Crète.
DAM 1452	Dans un port grecque (peut-être en Crète), aménagement de péniches pour les besoins de la Kriegsmarine.
DAA 1987	En Crète, les activités de navires de sauvetage et un concert d'un groupe de musique de la Flak.
DAA 1989	Sur le terrain d'aviation d'Héraklion, les préparatifs d'une mission de bombardement.
DAA 2511	En Crète, sur le terrain d'aviation d'Héraklion, visite des maréchaux allemands (Generalfeldmarschalle) Albert Kesselring et Erwin Rommel.
DAA 2512	En Crète, tourisme dans les montagnes et activités de transmetteurs de la Luftwaffe.
DAA 2533	Des torpilleurs Savoia-Marchetti SM 79 lors d'une mission.
DAA 2517	Retour d'une mission aérienne d'un pilote du Jagdgeschwader 53 "Pik As" et célébration de la 500e sortie.
DAA 2518	Briefing avant une mission du I.KG77 (Kampfgeschwader 77).

DAA 2527	Sur le terrain d'Héraklion, les activités du Lehrgeschwader 1 et du capitaine Joachim Helbig et de torpilleurs italiens Savoia Marchetti SM-79.
DAA 2534	En Crète, le centre de repos de l'armée de l'air allemande de Kastelli (Kastamonitsa).
DAA 2421	En Crète, le retour de mission et la remise de décorations d'un équipage d'un Junkers Ju-88 du Aufklärungsgruppe 123.
LWEK F7732	Activités de la Luftwaffe en Crète, obsèques et exercice de sauvetage en mer.
LWEK F7733	En Crète, les activités de la DCA de la Luftwaffe (Flak).
DAA 1367	Activités de la Luftwaffe en Crète.
DAA 1373	En Crète, un convoi de matériel grâce à un planeur Gotha Go-242 immatriculé "DT+IU" tracté par un avion de transport Junkers Ju-52.
DAA 1375	Transport d'un camion Krupp-Protze à bord du planeur Gotha Go-242 codé "TD+IU".
DAA 1379	Vues aériennes d'Heraklion, de la baie de La Suda (Souda) en Crète et d'Eleusis.
DAA 1382	En Crète, dans le secteur de Knossos, des troupes et des reporters de la Luftwaffe.
DAA 1490	A l'issue de l'opération "Merkur", du matériel roulant abandonné par les troupes britanniques.
DAA 1491	En Crète, à l'issue de l'opération "Merkur", des troupes alpines allemandes, des tankistes et parachutistes allemands se rassemblent.
DAA 1492	En Crète, à La Canée et au Maléme, à l'issue de l'opération "Merkur", une tournée d'inspection de positions britanniques et grecques.
DAA 1495	En Crète, à l'issue de l'opération "Merkur", les activités d'un état-major aéroporté allemand.
DAA 1497	En Crète, le général Kurt Arthur Benno Student inspecte le champ de bataille de l'opération "Merkur".
DAA 1499	En Crète, le général (Generaloberst) Kurt Student visite le champ de bataille sous la direction du colonel (Oberst) Bruno Bräuer.
DAT 1305	Une remise de croix de chevalier de la croix de fer (Ritterkreuzverleihung) Erich Jäger du Flak Rgt. 19.
DAT 1310	En Crète, le palais des rois minoens à Knossos.
DAT 1317	Île des lépreux (Spinalonga) Elounda, aussi Elounta ou Elouda.
DAM 1451	Tempête dans le port d'Héraklion et randonnée dans les montagnes.
DAA 2464	En Crète, baignade et jeux sur la plage.
DAA 2465	En Crète, portraits d'un équipage de Junkers Ju-88 du 123e groupe de reconnaissance (Aufklärungsgruppe 123).
DAA 2466	En Crète, les activités du 123e groupe de reconnaissance de la Luftwaffe (Aufklärungsgruppe 123).
DAA 2467	En Crète, le survol des montagnes par un Focke Wulf Fw-44 "Stieglitz" du groupe de reconnaissance 123.
DAA 2469	Luftwaffe Sanitär Staffel Kastelli dépendant de l'hôpital militaire allemand de Kastamoniza (Crète).
DAA 2470	Remise de décorations au sein du Aufklärungsgruppe 123.

DAA 2471	En Crète, une batterie de FlaK protégeant un terrain d'aviation occupé par le 123e groupe de reconnaissance.
DAA 2472	En Crète, une batterie de FlaK protégeant un terrain d'aviation occupé par le 123e groupe de reconnaissance.
DAA 2473	En Crète, dans le secteur de La Canée, aspects de l'île lors de l'occupation allemand, monument aux morts dédié aux parachutistes allemands.
DAA 2474	En Crète, des reporters parcourent l'île à la recherche d'images illustratives de la vie locale (population et paysages).
DAA 2476	Portraits du lieutenant Iro Ilk, Staffelfkapitän du 1./LG 1 et prise d'armes au sein du Lehr-Geschwader 1.
DAA 2477	En Crète, une remise de décorations au sein d'une unité aérienne de la Luftwaffe et vie quotidienne au sein de la 7e compagnie de propagande de la Luftwaffe.
DAA 2479	En Crète, les activités d'une unité de bombardement (Kampfgeschwader) et un foyer du soldat (Soldatenheim).
DAA 2409	Prise d'armes au sein d'un Kampfgeschwader et visite au PC du général Hans-ferdinand Geisler.
DAA 2451	Des mécaniciens de piste du Aufklärungsgruppe 123 certainement le 2.(F)/123 et une Werkstatt Kompanie.
DAA 2452	En Crète, une mission de remorquage d'un planeur Gotha Go-242 au sein du Aufklärungs.Gruppe 123 (2./Aufkl. Gr.123).
DAA 2453	Ouvriers crétois réquisitionnés pour des travaux sur le terrain d'aviation de Kastelli.
DAA 2454	En Crète, un village dans le secteur de Kastelli.
DAA 2455	Sur le terrain de Kastelli, un moment de détente pour des membres du Aufklärungsgruppe 123 certainement le 2.(F)/123.
DAA 2456	Un village crétois dans le secteur de Kastelli.
DAA 2458	Dans le secteur de Kastelli, aspects d'un village crétois et un bombardier Junkers Ju-88 A4 ou A-13 endommagé.
DAA 2459	En Crète, une prise d'armes germano-italienne en présence des généraux Bruno Oswald Bräuer et Hoffmann von Waldau.
DAA 2463	En Crète, sur le terrain de Kastelli, des équipages de Junkers Ju-88 D1 s'apprêtent à partir en mission.

Εικ. 1. Ρεπόρτερ της μονάδας προπαγάνδας τρώνε σταφύλι και συνομιλούν με έναν ιερέα.
Philipps Lothar, 1941, @ECPAD-DAA 1382 L05.

Εικ. 2. Γερμανός ρεπόρτερ επισκέπτεται την Κνωσό. Αγνώστου φωτογράφου,
@ECPAD-DAT 1308 L12A.

Εικ. 3. Μελέτη του χάρτη της Κρήτης.
Αγνώστου φωτογράφου, 1941,
@ECPAD-DAA 1495 L03.

Εικ. 4. Επιτοίχια επιγραφή με ενδείξεις αντιαεροπορικών βολών. Αγνώστου φωτογράφου, 1941, @ECPAD-DAA 1497 L08.

Εικ. 5. Πάνινες κούκλες παραλλαγής κατασκευασμένες από τους βρετανούς. Αγνώστου φωτογράφου, 1941, @ECPAD-DAA 1497 L09.

Εικ. 6. Ναυάγιο του βρετανικού καταδρομικού HMS «York». Αγνώστου φωτογράφου, @ECPAD-DAT 1282 L05@ECPAD-DAA 1495 L03.

Εικ. 7. Γερμανός ρεπόρτερ του τμήματος προπαγάνδας των αλεξιπτωτιστών. Αγνώστου φωτογράφου, @ECPAD-DAA 1503 L02.

Εικ. 8. Ο κάμεραμαν Georg Pfanck και ο οδηγός του πάνω σε μία δίκυκλη BMW R12 με καλάθι, μπροστά σε πλανόδιο φωτογράφο σε δρόμο της πόλης των Χανίων. Ernst Grünwald, 1941, @ECPAD-DAA 1519 L29.

Εικ. 9. Ο κάμεραμαν Georg Pfanck και ο οδηγός του πάνω σε μία δίκυκλη BMW R12 με καλάθι, μπροστά σε κουρείο και ραφείο της πόλης των Χανίων. Ernst Grünwald, 1941, @ECPAD-DAA 1519 L33.

Εικ. 10. Γερμανοί λουόμενοι σε παραλία της Κρήτης. Αγνώστου φωτογράφου, @ECPAD-DAA 2464 L10.

Εικ. 11. Κοντά στις Άνω Αρχάνες, δύο νέες γυναίκες προσφέρουν φραγκόσουκο σε Γερμανό στρατιωτικό. Robert A.E. Bauer, 1943, @ECPAD-LFT SO F2248 L11.

Εικ. 12. Το μνημείο των αλεξιπτωτιστών (Γερμανικό πουλί) στα Χανιά. Αγνώστου φωτογράφου, 1942, @ECPAD-DAA 2473 L10.

Εικ. 13. Γερμανός αλεξιπτωτιστής ποζάρει μπροστά σε ένα μπανανόδεντρο. Αγνώστου φωτογράφου, 1941, @ECPAD-DAA 1520 L23.

Εικ. 14. Ομαδικό πορτραίτο λεπρών στη Σπιναλόγκα (ανάμεσα τους ο Επαμεινώνδας Ρεμουντάκης). Theo Scheerer, @ECPAD-DAT 1317 L14A.

Εικ. 15. Γερμανοί στρατιώτες της Λουφτβάφε παρακολουθούν Κρητικό αγγειοπλάστη επί τω έργω. Schürer, @ECPAD-DAT 1300 L06.

Εικ. 16. Γερμανοί αλεξιπτωτιστές ξεδιψούν σε αυλή κρητικού σπιτιού κοντά στη Σούδα. Kisselbach, @ECPAD-DAT 1286 L09.

Εικ. 17. Γερμανός αλεξιπτωτιστής συνδιαλέγεται με γυναίκα ενός χωριού κοντά στη Σούδα. Kisselbach, @ECPAD-DAT 1286 L11.

Εικ. 18. Η πόλη του Ηρακλείου βομβαρδισμένη με φόντο την εκκλησία του Αγίου Μηνά. Liheer, @ECPAD-DAT 1294 L04.

Εικ. 19. Δερμάτινα ασκιά φορτωμένα σε κάρο σε δρόμο του Ηρακλείου, κεντρίζουν την περιέργεια των Γερμανών στρατιωτών. Liheer, @ECPAD-DAT 1294 L13.

Εικ. 20. Γερμανός αλπινιστής με μουλάρι γεμίζει με νερό ένα μεταλλικό δοχείο από μία βρύση μαζί με γυναίκες και παιδιά του χωριού. Schürer, @ECPAD-DAT 1299 L06.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Christopher Ailsby (2000), *Hitler's Sky Warriors. German Paratroopers in Action 1939-1945*, Kent, Spellmount Publishers Ltd, 48-63.
- Nicolas Féraud (2014), *Propaganda Kompanie: les reporters de guerre du IIIe Reich*, Paris, Histoire & collections, 175.
- Burgelin Henri (2011), «La mise en scène d'une idéologie», Anthony Rowley (ed.), *Le nazisme en questions 1933-1939*, Paris, Sophia Publications / Librairie Arthème Fayard, 76.
- François de Lannoy (1999), *La guerre dans les Balkans, Opération "Marita"*, Bayeux, Editions Heimdal, 167.
- Jean-Yves Nasse (1996), *Les diables Verts, 1939-1945, Les parachutistes allemands*, Paris, Histoire & Collections, 144.
- Jean-Yves Nasse (2002), *Fallschirmjäger en Crète*, Paris, Histoire et collections, 160.
- Jean-Louis Roba (1987), *Les allemands en Egée 1941-1945, Tome I: 1941*, Paris, Auto-édition, 342.
- Daniel Uziel (2008), *The Propaganda Warrior, The Wehrmacht and the Consolidation of the German Home Front*, Bern, International Academic Publishers, 463.